

Imunita státních představitelů z cizí trestní jurisdikce

PROF. JUDR. PAVEL ŠTURMA, DRSC.

Obsah

- Imunity státu a státních představitelů
- Různé případy a absence jednotné odpovědi
- Od vymezení úředního jednání...
- ...k výjimkám z (funkčních) imunit státních představitelů a úředníků
- Závěry

Imunity

- Imunity států a státních představitelů
 - Mají společný původ, ale odlišná pravidla
 - Mají procesní povahu (ne vynětí z hmotněprávních pravidel)
 - Vynětí z civilní jurisdikce x vynětí z trestní jurisdikce
 - Státy x státní úředníci, představitelé na různé úrovni
 - Osobní immunity (*ratione personae*)
 - Funkční immunity (*ratione materiae*)
- Vývoj a vliv mezinárodního trestního práva a soudnictví
- Kodifikační téma pro Komisi pro MP

Různé případy...

- Úloha mezinárodních a národních soudů
- Některé známé případy...
- MSD, Zatýkáací rozkaz, DRC v. Belgie (Arrest Warrant case)
 - Imunita *ratione personae* (úřadující ministr zahraničí DRC)
 - Před vnitrostátními soudy
- Pinochet case
 - Funkční imunita (*ratione materiae*)
 - Před vnitrostátními soudy
- Taylor case
 - Imunita *ratione personae* a *r. materiae* (prezident, pak býv.prez. Libérie)
 - Před mezinárodním trestním tribunálem (SCSL)

Kodifikační téma KMP

- **Imunity *ratione personae*** – potvrzené pro nejvyšší představitele reprezentující stát navenek (tzv. trojka)
 - Hlava státu, předseda vlády, ministr zahraničí
 - Časový a věcný rozsah aplikace
 - Nechrání po skončení úřadu, pak už jen zbytková imunita *ratione materiae*
- **Imunity *ratione materiae*** – potenciálně velmi široké
 - (všichni) státní úředníci (osobní rozsah)
 - Jednání v úřední způsobilosti „official acts“ (věcný rozsah)
 - Během i po skončení úřední funkce (časový rozsah)
 - Možné výjimky?
- **Znamená imunita beztrestnost (impunity)?**

Kodifikační téma KMP

- Dva možné způsoby, jak omezit funkční imunity (z cizí trestní jurisdikce): omezení nebo výjimky
 - Omezení souvisejí s definicí úředního jednání (“official act”)
 - Čl. 6: „Státní činitelé požívají imunity *ratione materiae* jen vzhledem k aktům vykonaným v úřední způsobilosti.“
 - Čl. 2(f): „Akt vykonaný v úřední způsobilosti“ znamená jakýkoli akt vykonaný státním činitelem (*official*) při výkonu státní moci (*State authority*).
 - avšak ne všechno jednání úředních osob představuje nutně úřední akty
- Omezení a výjimky (limitations and exceptions)
 - (zvláštní zpravodajka ILC, report 2016, draft article 7):
 - Genocida, zločiny proti lidskosti, válečné zločiny, mučení a nucené mizení osob (enforced disappearance)
 - Korupční trestné činy
 - Tzv. výjimka týkající škod způsobených na území státu fóra (“Territorial tort exception”): Crimes that cause harm to persons, incl. death and serious injury, or to property, when such crimes are committed in the territory of the forum State and the State official is present in said territory at the time that such crimes are committed.

Kodifikační téma KMP

- Velmi složitá otázka výjimek z imunity *ratione materiae*
- Debata v r. 2016 a 2017... ale neskončila úplně
- Induktivní přístup (Ascending arguments)
 - Praxe států (národní zákony, case law, vystoupení v 6. výboru VS OSN)
 - Rozhodnutí vnitrostátních soudů
 - Mezinárodní smlouvy
 - mezinárodní case law
- Deduktivní přístup (Descending arguments)
 - Normy *jus cogens* (chránící základní hodnoty mezinár. společenství)
 - Lidská práva obětí zločinů podle MP (přístup ke spravedlnosti)
 - Rozvoj mezinárodního trestního práva (závazek k boji proti beztrestnosti zločinů podle MP)
 - ... a systémová integrace mezinárodního práva (výklad různých závazků v souladu s čl. 31, odst. 3(c) Vídeňské úmluvy o smluvním právu)?

Kodifikační téma KMP

- **Návrh článku 7 (provisionally adopted in 2017)**
 - 1. Imunita *ratione materiae* z výkonu cizí trestní jurisdikce se neuplatní ve vztahu k těmto zločinům podle mezinárodního práva:
 - (a) zločin genocidy;
 - (b) zločiny proti lidskosti;
 - (c) válečné zločiny;
 - (d) zločin apartheidu;
 - (e) mučení;
 - (f) nucené mizení.
 - 2. Pro účely tohoto návrhu článku výše uvedené zločiny podle mezinárodního práva mají být chápány v souladu s jejich definicemi ve smlouvách uvedených v příloze k tomuto návrhu článků.
- **Problém procesních ustanovení a záruk**
 - Obecné nebo specificky k čl. 7 ? Diskuse v r. 2019... měla by pokračovat v r. 2021. Dokončení v r. 2022

Závěr

- Dotazy a připomínky ?
- Děkuji za pozornost !

○ sturma@prf.cuni.cz